

Kubanski Kozaki podijo Nemce v Kavkazu

Kozaki so prodrli 15 milj globoko v nemško linijo. — V zdravilišču Mineralni Vodi so Rusi zajeli dva vlaka, polna nemških vojakov z vso bojno opremo. — Nemci priznajo, da Rusi silno napadajo med Kavkazom in Donom.

Moskva, 12. januarja. — Ruska armada v Kavkazu, kateri na čelu so kubanski Kozaki, je zapodila Nemce nazaj proti reki Kuban v zahodnem Kavkazu. Ta bojna fronta je zdaj med kavkaškimi pogorjem in reko Donom. Po celonočnem boju so prodrli Kozaki 15 milj v nemške pozicije ter vzeli Nemcem šest mest.

Na tej fronti se je postavil na konico armade četrti korpus kubanskih Kozakov, da požene vrzavnika iz svoje ožje domovine, Kubanske province. Zadnje poletje so se morali umakniti iz svojih mest in vasi pred njimi.

Fronta v Kavkazu je dobila naj obliko polkroga, v katerem potiskajo Rusi nacije proti Rostovu. Tukaj so Nemci izubili že velik del ozemlja, ki ga okupirali lansko poletje. Nemške pozicije so zelo oslabele, ker so Rusi vzeli važna mesta ob železnici, ki vodi iz Kavkaza do Rostova.

Ruske zmage v Kavkazu, v katerih so se pomaknili Rusi milij naprej v devetih dneh, postavljajo rusko armado v podporo, da se pomakne do reke Kuban in do oljnih polj pri Kropotkinu ter končno do utrjenih nemških pozicij pri Krasnodaru in Kropotkinu.

Tudi ruska armada, ki prodira ob spodnjem Donu poroča o novih zmagah. Toda poročila ne povedo imen naselij, ki so jih vzeli Nemcem. Ob spodnjem Donu so hoteli Nemci ustaviti Ruse. Poslali so v boj nebroj tankov in pehote. Toda Rusi so to naglo strli in pognali nacije nazaj. Ko so prišli Rusi v zdravilišče Mineralni Vodi v Kavkazu, sta bila tam dva vlaka polna nemških vojakov z vso opremo in municijo. Nemški vojaki so čakali, da se odpeljejo na bojišča. Ruski tanki in oklepni avtomobili so pa tako naglo udrti v mesto, da se Nemci niso utegnili umakniti. Rusi so pobili vse, ki so se zoperstavljali in zajeli oba vlaka.

Nemško vrhovno poveljstvo poroča narodu doma samo to, da Rusi silno napadajo v sektorju med Kavkazom in Donom, pa da so Nemci odbili vse ruske napade.

Vlada Zed. držav je dala stankujočim premogarjem ultimatum, da se vrnejo na delo

Wilkes-Barre, Pa. — 19,000 stankujočih premogarjev v tem kraju je dobilo od vladnega poročila ultimatum, da se vrnejo na delo, ali pa predsednik Roosevelt zapleni premogorove. Stavka premogarjev traja že 15 največjih premogorov zaprtih radi stavke, vsled česar je že čutili pomanjkanje prega.

Unijski voditelji so sklenili, da bodo posamezne unijske pooblaščenice sklicale sejo za danes.

Vlada je postavila mejo za ceno koruzi

Washington. — Urad za kontrolo cen je določil ceno koruzi po dnevni ceni, kot je bila v pondeljek na žitni borzi v Chicagu in drugod. Koruza se je prodajala v pondeljek po \$1.00 bušelj.

Vlada pravi, da je morala ustaviti nadaljnje dviganje cen koruzi, ali bi morala pa dovoliti višjo ceno za živino in perutnino. Po tej ceni se farmarjem še izplača krmiti živino in perutnino s koruzo. Ako bi bila pa cena višja, bi jo raje prodali in živinoreja in kokošjereja bi trpela.

Ta odredba ne prizadene semenske koruze, sladke koruze ali kjer farmarji prodajajo drug drugemu.

Relifni slučaji manjši Cleveland ima zdaj na relifni listi samo 8,500 oseb. Lansko leto ob tem času jih je imel še 21,000. Zdaj so na relifu samo taki, ki absolutno niso za nobeno delo in pa matere z majhnimi otroci, ki so jih možje zapustili, ali bili vzeti v armado.

30 dnevnic V četrtek ob 8:30 bo darovana v cerkvi sv. Vida maša za pokojno Frances Habjan roj. Spink. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

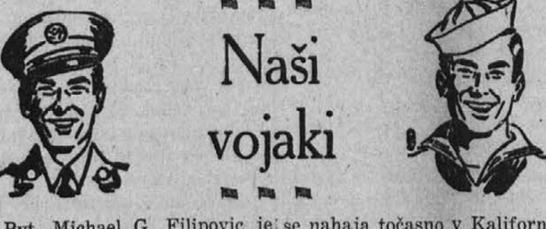
Ruska ofenziva v polnem razmahu. — Iz tega zemljevida lahko razvidite, kako so začeli Rusi s zimsko ofenzivo in sicer v treh delih: 1) zgorej na severu pri Velike Luki, nižje proti Rostovu in na jugu v Kavkazu. Vijugasta debela črta znači sedanjo fronto, krogi s točkami pa označujejo glavne nemške utrbe, ki so jih Rusi iztrgali Nemcem. Namen Rusov je, da pridejo do Rostova in s tem zaprejo unik vse nemški armadi, ki se nahaja še v Kavkazu.

Vožnja za zabavo bodo ustavili po vsej deželi

Washington. — Poslanec Treadway iz Massachusetts je vložil v zbornici predlog, v katerem zahteva, da se prepove vožnja za zabavo po vsej deželi, kot je to v 17 vzhodnih državah slučaj. Poslanec pravi, da potrebujemo vsako kapljico gazolina za vojne svrhe.

Bombnike bodo izdelovali v našem Clevelandu

Ogromna naprava na južnozahodni strani Clevelanda bo v par tednih gotova in delavci bodo začeli v njej izdelovati bombnike. Vsa naprava in produkcija bo pod nadzorstvom ameriške letalske sile. Sinoči je bilo šele dovoljeno pisati o tej ogromni napravi. Kako obsežna je, koliko delavcev bo zaposlenih, koliko bombnikov bodo zgradili na mesec, to je pa vojaška tajnost.

Naši vojaki Pvt. Michael G. Filipovic je prišel iz Fort Bragg, North Carolina, za 10 dni na dopust k svoji soprogi (prej Rose Suponice) 1058 E. 69. St. Obiskal bo tudi svojo mater in ostalo družino na 14815 Westropp Ave.

Mrs. Molly A. Brodnick je dobila sporočilo od svojega soproga, korporala Joseph J. Brodnicka, da je bil povišan te dni v sarženta. Joe je sin Mrs. Mary Brodnick iz 6207 Carl Ave. in se nahaja točasno v Kaliforniji. Naše čestitke!

Za božične praznike je bil doma za 4 dni John Znidaršič, sin družine Znidaršič iz 1188 Norwood Rd. Na 30. decembra je odšel nazaj, od takrat je pa kar izgini. Od Rdečega križa so prišli dvakrat vprašati na Znidaršičev dom, če vedo, kje je sin. Pa ti ne vedo nič, vojaške oblasti pa tudi ne vedo. Pač za goneten slučaj.

Na vsako osebo bo prišlo \$825

Proračun, ki ga je postal predsednik Roosevelt kongresu za prihodnje fiskalno leto v vsoti \$108,903,047,923, bo stal vsako osebo v Zed. državah \$825. To se pravi, na vsakega možkega, na vsako žensko in na vsakega otroka pride toliko, ako se vzame v račun, da je v Zed. državah 132,000,000 prebivalcev.

Vojaki ne morejo razumeti stank v teh časih

K svojim staršem je prišel na dopust poročnik marinov, Ralph Frey iz 18670 Pasnow Ave., Euclid, O. Roko še vedno nosi v obvezi, ker je bil ranjen v ramo in roko v bojih na Solomonskih otokih.

Mnogo ve povedati o srditih spopadih z Japonci, katere smatra sicer za dobre vojake, toda ameriški vojak je še boljši, ponosno zatrjuje marin.

"Kar nas draži," je dodal, "je to, kar slišimo doma o stankah. Fantje, ki so pripravljani na bojnem polju žrtvovati vse, da bi dosegli zmago, prav nič ne simpatizirajo z onimi doma, ki grejo na stavko za par centov. Ako bi mogli ti fantje priti domov bi rekli: "Dobro, prijatelji, ali greš nazaj na delo, ali pa..."

NOVI GROBOVI

Joseph Podboršek V torek okrog poldne je umrl po kratki in mučni bolezni za pljučnico dobro poznani Joseph Podboršek, star 47 let, stanujoč na 1197 E. 74. St. Tukaj zapuščata žalujočo soprogo Antonijo, rojena Ulčar in tri otroke: Antonia, Joseph in Wilma ter brata Franka. Doma je bil iz Črnuč pri Ljubljani, kjer zapuščata mater Apolonijo in štiri sestre: Ano, omoženo Fritz; Antonijo, omoženo Perrizzi; Ivanko in Alojzijo ter več sorodnikov. Tukaj je bival 22 let ter je bil lastnik popravilnice čevljev na 76. cesti. Bil je član društva Naprej, št. 5 SNPJ. Zadnje tri mesece je bil zaposlen pri National Acme Co. Pogreb bo v petek zjutraj ob 8:30 iz Železovega pogrebnega zavoda, 6502 St. Clair Ave. v cerkev sv. Vida in na Kalvarijo. Naj počiva v miru, preostali so žalje.

Arvine Thompson Včeraj popoldne je nagloma umrl pri delu Arvine Thompson, star 39 let. Stanoval je na 19450 Newton Ave. Bil je zaposlen pri Railway Express Co. Rojen je bil v Conneaut, O. Tukaj zapuščata žalujočo soprogo Mary, rojeno Klemenčič, po domače Obalcanova, štiri brate in štiri sestre. Pogreb bo v petek zjutraj ob devetih iz Svetkovega pogrebnega zavoda, 478 E. 152. St. v cerkev Marije Vnebovzete in potem na pokopališče sv. Pavla.

V Chicago so aretirali pet privržencev nacijev Chicago. — Tajna policija je aretirala pet nemških državljancev. Pri eni izmed aretiranih žensk so našli radio na kratke valove, puško, fotografske aparate in za \$2,500 nemških zemeljskih bondov. Pri neki drugi ženski so dobili nazijsko literaturo, ki pravi, da je bila ženska simpatična do nacijev.

Ameriški bombniki so razbijali po važnem pristanišču Naplu

Kairo, 12. januarja. — Včeraj so pri belem dnevu napadli ameriški štirimotorni bombniki Liberators, pristanišče Napel. Bombe so zadevale pristaniške naprave in ladje, ki so bile v pristanišču. To je bil že 38. napad na to važno italijansko pristanišče v tej vojni in prvi napad letos. Pri nekem napadu v decembru so bombe ubile nad 600 oseb.

(Italijansko poročilo trdi, da so bombe povzročile le majhno škodo, da je bilo pa ubitih 23, ranjenih pa 75 oseb).

Vrtniški avijatičarji poročajo, da vsled megle niso mogli videti škode, ki so jo napravili v Naplu, toda poročajo pa o številnih požarih, povzročenih po bombah.

Ameriške bombnike so napadla nemška bojna letala. Dva ameriška bombnika sta bila izstreljena na tla.

Ameriška bojna letala so bila včeraj tudi aktivna po Libiji. Zapletla so se bila v boj z številno sovražno zračno silo.

Slovenec ubit v premogorov

Cambridge, O. — Reševalci so izveleki tri trupla premogarjev, ki jih je ubila razstrelba v rovu Belle Valley Mining Co. Imena ubitih so: Mihael Železnik, James Mackey in Lester Berry.

OTROCI IMAJO TUDI PRAVICO NA SODNIJI

Wilkes-Barre, Pa. — Pred sodnikom Houriganom se je vršila obravnava. Tekom obravnave se je začel nek otrok tako dreti, da je rekel zagovornik svojji klientinji, ki je bila mati otroka, naj ga odnese ven, ker moti sodnika. Sodnik je pa rekel, naj otrok ostane. "Otroci nikdar ne motijo sodnije," je rekel sodnik, "odvetniki pa čestokrat."

Nove uradnice

Društvo Friendship Grove št. 1255, W. C. je izvolilo za letos sledeč odbor: Predsednica Emma Jane, podpredsednica Mary Rijavec tajnica in blagajničarka Frances Mostich, 18901 Cheroke Ave., tel. IV 6415; nadzornice: Alice Kokal, Pauline Brate, Ann Mezgec.

VSAK MORA IMETI KARTO ŠT. 1

Urad za kontrolo cen naznanja, da je do 15. januarja zadnji čas, da si nabavijo sladkorno karto št. 1 vsi tisti, ki je še nimajo. Kmalu bo prišla v veljavo karta št. 2 in kdor ne bo imel takrat karte št. 1, ne dobi več nove karte, s katero se bo kupilo razna živila. Kupon št. 10 je veljaven do 31. januarja in z njim lahko kupite tri funte sladkorja. Kupon št. 28 je pa veljaven do 8. februarja in z njim lahko kupite en funt kave. Gazolinske znamke št. 3 iz knjige "A" so veljavne samo do 21. januarja. Od 22. januarja naprej bodo veljavne znamke št. 4.

ARABCI SO STRELJALI AMERIŠKE VOJAKE, KI SO BILI BREZ MUNICIJE

Mornar Steve Stano iz 3587 W. 117. St., Cleveland, O., ki je prišel za nekaj dni na dopust, pripoveduje, kako so krviželjni Arabci streljali na ameriške vojake, čeprav so ti dvigali roke, da se podajo, ko jim je zmanjkalo municije. Amerikanci so izkrcavali čete pri Mediji v Severni Afriki. Izkrcavanje je bilo težavno, pripoveduje mornar Stano. Treba je bilo izkrcavati vojaštvo na obrežje, poslali za njim municijo in potrebščine, obenem pa napadati sovražnika. Vmes so pa napadale še sovražne podmornice. Boj za obrežje je trajal tri dni. Ko je vojakom na obrežju zmanjkalo municije, katero niso mogli dovolj naglo dobiti iz ladij, so se hoteli podati Arabcem in so v znak vdaje dvignili roke. Toda Arabci se niso zmenili za to, ampak so brez usmiljenja streljali nanje. Končno se je ameriškim četam posrečilo zasesti obrežje.

30 dnevnic V četrtek ob 8:30 bo darovana v cerkvi sv. Vida maša za pokojno Frances Habjan roj. Spink. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

JAMES DEBEVEC, Editor
Henderson 0628 Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50. Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00. Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti, četrt leta \$2.25. Za Cleveland in Euclid, po raznašalcih: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50, četrt leta \$2.00. Posamezna številka 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year. U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months. U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months. Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year. \$3.50 for 6 months, \$2.00 for 3 months. Single copies 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 10 Wed., Jan. 13, 1943

Položaj na Balkanu in v Italiji

Zadnje dni prihaja iz vseh kotov Balkana in iz Italije mnogo presenetljivih in vznemirljivih vesti, ki dokazujejo, da položaj na Balkanu in v Italiji Nemce resno vznemirja in da so začeli širokopotezno akcijo v cilju, da si zopet prisvoje popolno kontrolo nad temi ozemlji.

JUGOSLAVIJA

New York Times prinaša dolg članek svojega dopisnika v Ankari, Ray Brock-a, ki poroča o silovitem navalu nemške Gestape na Paveličevo Hrvaško.

Cela divizija novih policijskih čet je dospela v Zagreb ob enem z dvema dodatnima divizijama nemških vojakov, opremljenimi z lahкими tanki in oklopnimi vozovi. Pod vodstvom Heinrich Himmler-ja, načelnika Gestape, so krenile te vojaške in policijske sile mimo prestolnice v notranjost dežele, da zadušijo uporniško gibanje.

Šestnajst ustaških in nemških garnizij je bilo v zadnjem času deloma obkoljenih, deloma uničenih, vse cestne in železniške zveze so bile pretrgane na ozemlju Hrvaške, Bosne in Zapadne Srbije.

Poročila iz Carigrada trde, da so Nemci že zamenjali vojaško poveljstvo v Zagrebu ter prevzeli v Paveličevi upravi vsi oblasti in odstavili ustaške upravitelje v Banji Luki, Travniku in Karlovcu.

Začelo se je veliko čiščenje Paveličevega uradništva. Posebni oddelki brezobzirnih nemških policijskih sil, izurjeni in izvežbani po taboriščih v bližini Dunaja in Dunajskega Novega Mesta, so začeli zaslišavati Paveličevo uradništvo in ustaško policijo ter obtožili precejšnje število med njimi, da so vohuni in v zvezi z Dražo Mihajlovičem ali pa, da sodelujejo s komunističnimi partizani in naraščajočimi silami hrvaških gerilcev.

Nekatera poročila trde, da imajo izpraševanje obtožencev v rokah policijski častniki posebnih oddelkov generala Sepp Dietrich-a, poveljnika izbranih čet "mrtvaške glave," ki so Hitlerjeva osebna straža. Izpraševanje vrše z največjo krutostjo — visok ustaški častnik je bil baje pretepen do smrti. Na tak način upajo Nemci zatreti upor, ki je povzročil težke izgube moštva in municije na železniški progi Zagreb-Beograd.

V enem slučaju je bil pognan v zrak municijski vlak, ki je na 400 metrov popolnoma razrušil eno najvažnejših železniških križišč med Italijo, Avstrijo, Rumunijo in Bolgarijo.

Iz Zagreba prihajajo poročila potrjena tudi na radiu, da vlada na Hrvaškem veliko vznemirjenje. Radio pozivlja prebivalstvo, naj ohrani mir in sodeluje pri "potrebni ukrepih." Časopisje prinaša razloge teh "posebnih ukrepov."

Ojačeno nemško nadzorstvo na Hrvaškem je najbrže povzročeno po vesteh, ki prihajajo iz zapadne Bosne, da so nekateri partizanske skupine prenehale s svojo borbo proti generalu Mihajloviću, oziroma se mu pridružile.

TURČIJA

Times prinaša članek svojega dopisnika Brigham-a, da so razmere med Turčijo in Nemčijo zelo napete, ker Turčija ne mara pošiljati kromove rude v Nemčijo, predno Rajh ne poravnava svojega dolga. Nemčija bi bila morala poslati v Turčijo precejšnje množine orožja, na kar bi imeli dobaviti Turki 45.000 ton kromove rude, nujno potrebne Nemčiji za jeklarne in druge industrije.

Poročajo tudi o gibanju nemških čet v bližini Dardanel in vzdolž turške meje, kar opominja Turčijo na to, da vojna še ni končana.

The Christian Science Monitor prinaša dne 6. januarja brzojavko iz Carigrada o živahnosti diplomatskih grogov v Turčiji, kjer je vlada zbrala svoje poslanike iz Moskve, Berlina, Londona in Rima. Nemško časopisje je zopet začelo strašiti Turke z ruskimi zahtevami glede Dardanel, toda turški listi odgovarjajo precej ostro in spominjajo na prijateljski pakt med Turčijo in Rusijo.

RUMUNIJA

Iz Bukarešte prihajajo vesti o odkritju velike zarote. Aretiranih je bilo 4.000 ljudi, od katerih so jih dozdaj že najmanj 80 ustrelili. Med aretiranimi se nahaja tudi Julius Maniu, načelnik kmečke stranke, in več visokih uradnikov, vseučilišnih profesorjev in častnikarjev.

Vse ključne prometne točke na rumunskem ozemlju so vojaško zastražene. Na vlakih nadzorujejo potniški promet, a državne meje so zaprte.

GRČIJA

Posebno poročilo Christian Science Monitor-a veli, da so se Italijani iz Grčije skoro popolnoma umaknili in bili zamenjani z bolgarskimi oddelki pod poveljstvom nemških častnikov. Za oskrbo svojih čet se Nemci največ poslužujejo pristanišča Solun, katerega železniško zvezo z Nemčijo pa ogrožajo čete generala Mihajlovića.

ALBANIJA

Izjava ameriškega državnega sekretarja Cordell Hull-a o neodvisnosti Albanije, je ojačila albanski odpor. Njihovi gerilci so zavzeli mesteca Permeti. Italijanska oblast vidno propada na tem ozemlju.

MADŽARSKA

Iz Madžarske prihajajo iz istih virov poročila o odporu katoliških in protestantskih cerkvenih oblasti.

Pred nedavnim časom je madžarska vlada odpoklicala domov precejšnje število svojih delavcev iz Nemčije.

ITALIJA

Uplivni bostonski list prinaša dolg članek o razvoju položaja v Italiji, katero je pred kratkim obiskal šef Gestape, Himmler. Mussolini se posvetuje skoro vsak dan z nemškim poslanikom Mackenzen-om in vse kaže, da Italijani čistijo in na novo organizirajo svoje policijske sile in črne srajce. Na Jadranskem morju zidajo Nemci z mrzlično naglico utrdbe v zaščito vseh "italijanskih" pristanišč.

Verjetna se zde poročila, da je prevzelo nemško poveljstvo popolno kontrolo vseh laških železnic in pristanišč. (Jug. Infor. Center).

BESEDA IZ NARODA

Izšla je knjiga "Ko smo šli v morje bridkosti"

Spisal Rev. K Zakrajšek. Cena \$2.50 s poštnino. — Kaj piše?

Pod Krimom živi ogromna pošast, "lintvern," kakor pripoveduje pravljica. Strašna je ta zver. Rep ima pod goro Sv. Ano, zadnje parkle ima pod Ponikvami pod Preserjem, sprednje krepelje ima pod Borovnico, gobček pa pod Javornikom nad Cerknico. Ta lintvern povzroča vse pogostne povodnji po teh krajih.

"In enkrat se bo zgodilo, da bo ta lintvern planil iz svoje podzemne votline na plan. In takrat bo gorje po celi Sloveniji." Tako je skonečal naš pokojni oče za pečjo svoje opisanje tega lintverna, da smo otroci od strahu kar trepetali in gledali proti oknom, če ta pošast morda že ni kar pred našo hišo.

To je samo pravljica, so nas mlajšje tolažili starejši. "Je, je to pravljica, pa tudi ni!" je rad dostavljala stari Čepetov oče. "Resnica je, resnica. Morda boste še vi, otroci, doživeli to gorje. Takrat bo strašno po celi deželi. Jaz bom preje umrl, pa sem vesel, da bom, da ne bom videl tistih grozot, ki se bodo godile po svetu. Lintvern bo požiral kar po tisoče ljudi na lan. Narod bo strahu kar tulil, la se ga bo slišalo po celem svetu!"

Kdo bi si bil mislil, da bomo res to doživeli. Ni prišel lintvern izpod Krima, zato je pa prihrl nad ubogi slovenski narod drugi lintvern, pošast s tremi glavami, z nemško, italijansko in madžarsko, — strašna okupacija. Slovenski narod tuli v strašnem trpljenju, da se ga res sliši po celem svetu. Tako se je ta pravljica vresničila nad ubogim narodom doma.

Na nesrečno Evropo je planil ta "lintvern" — Hitler — že leta 1939, ko je napadel Poljsko in potem Češko. V Sloveniji so se ga ustrašili in zatrepotali. Jaz sem bil takrat v Ameriki. Ker je tu svoboda tiska, je časopisje poročalo o njem resnico. Zato sem ga jaz že takrat videl v vsej njegovi grozoti in sem vam ga opisoval v svojih predavanjih, kaj se bo zgodilo z ubogim narodom doma. Kar spomnite se vsi, ki ste me slišali. Takrat ste najbrže zmajevali s "svojo glavo, ker me niste razumeli. Morda ste me obdoližili, da pretiravam. Seveda, niste poznali Hitlerjevega Nemca, ne Mussolinjevega Italijana in ne pobešnega Madjara.

Ko sem prišel nazaj v Slovenijo, so ga tudi še videli od daleč in se ga niso še bali tako zelo. Toda Mr. Zalar v Jolietu mi je takrat pokazal zemljevid Evrope, kjer je bilo pri vsakem narodu zaznamovano, kedaj ga bo ta pošast napadla. Za Slovenijo je tam bilo napisano leto 1941. In prav tako se je zgodilo.

Toda prišla je jesen 1940, ko se je pa naenkrat pojavil tudi v Jugoslaviji. Hitler je prišel pred Jugoslavijo in zahteval, da se mu poda, da jo požre brez bo-

in umira — slika Slovenije. Zjokali se boste že, ko boste samo to sliko videli.

Knjiga ne opisuje sedanjega trpljenja. O tem nam poroča naše časopisje. Pove pa, kako je prišlo do tega.

O vsem tem boste izvedeli, ko boste čitali knjigo "Ko smo šli v to strašno morje bridkosti."

Naročite jo takoj! Kar vsedite in napišite pismo ponjo. Priložite ceno \$2.50. Pa Vam je bom poslal z obratno pošto.

Knjiga "Ko smo šli v morje bridkosti" ima sledeča poglavja:

1. Uvodne besede.
2. Pred viharjem.
3. Nemške limance.
4. Umril nam je oče.
5. Nemška peta kolona.
6. Vihar je že tu.
7. Obisk dr. Kulovca.
8. Podpis pakta z Nemčijo.
9. Mučna tišina.
10. Državni udar v Belgradu.
11. Nova vlada.
12. Oblaki se zbirajo.
13. Cvetna nedelja.
14. Prvi dnevi vojne.
15. Moje težke ure.
16. V Zagreb — ameriškem konzulu.
17. Nova država Hrvaška.
18. Zarčetek strahovlade.
19. V Sloveniji.
20. V Ameriko.
21. Ali imam tukaj kako nalogo?
22. Sklep.
23. Važen zgodovinski dokument.
24. Tragedija slovenskega naroda.

Iz poglavij vidite zanimivost knjige.

Prvih sto iztisov nosi moj avtograph — lastnorčni podpis za tiste, ki žele tako knjigo. Hitite, ki želite tako knjigo. Potem me ne bo doma in je ne bom mogel več podpisati.

Naroča se pri pisatelju Rev. K. Zakrajšek,

302 East 72 Street, New York, N. Y.

Po vseh nasebinah bi rad dobil zastopnike, ki bi jo prodajali po hišah. Kjer je kaka trgovina s knjigami, jo bo prodajala in jo dobita tam. Autograph-ed copy — knjigo z lastnorčnim podpisom pisatelja se pa dobi samo pri pisatelju.

O slavnem izumitelju Nikoli Tesli

Kot smo že poročali je 8. januarja v New Yorku umrl veliki jugoslovanski učenjak Nikola Tesla.

Smrt tega velikega idealista, plemenitega in nesebičnega domoljuba in zvestega Jugoslavana, je za nas vse, Slovence, Hrvatve in Srbe, težka izguba.

Nikola Tesla ni bil le eden največjih in najslavnejših Jugoslovancev, temveč tudi eden najčistejših in najboljših sinov naše mrtev.

Lanske spomladi je naslovil Nikola Tesla ameriškim Jugoslovancem pismo, ki ga ob tej priliki na novo prinašamo, ker je danes še ravno tako aktualno kakor takrat, ko je bilo pisano. Mojim Bratom v Ameriki!

Letos se bo odločila usoda vsega sveta. Tega 1942-ega leta morajo biti sile zla, ki se zbirajo okrog Hitlerja, uničene. Vsak dan dobivamo dokaze za to v sili udarcev Sovjetske Rusije in naših sijajnih vojakov v Jugoslaviji in na Balkanu. A samo te sile niso zadosti. Za uničenje sil zla je potreben složen napor vseh zedinjenih narodov in sicer takoj, do skrajnih mej. Vsaka zamuda v teh skupnih naporih narodov bi prinesla nepopravljive posledice.

Predsednik Roosevelt in šef produkcije Donald Nelson sta zopet poslala poziv ameriškem narodu, delavcem in poslodavcem, naj po svojih močeh pomagajo izpolniti načrt vojne produkcije. Izpolnjevanje naročil slavnega ameriškega predsednika in največjega genija v zadnjih stoletjih je dolžnost vsakega poštenega človeka. Za izpolnjevanje tega pa je potrebna med nami sloga. Vsak razdor med tistimi, ki naj bi dali od sebe vse kar morejo, škoduje skupnemu prizadevanju in

daje podporo zlu.

Zaradi tega, bratje in sestre, kot najstarejši Srb, Jugoslovancin in Amerikanec naše krvi v Združenih državah, vam pošiljam to pismo in vas prosim, da izpolnjujete naročilo predsednika Roosevelta. Naš narod kaže tako moralno moč, da nas ves svet spoštuje. Kar so storili naši bratje v stari domovini je vredno duha, ki je navdahnal našo narodno pesem. Kakšno duševno moč, kakšno odločnost, neustrašenost in junaštvo so pokazali tisti naši mladi dečki, ko so pred cvemi nemških pušk ponosno zaklicali: "Mi smo srbski otroci. Streljajte!" Kako ponosni smo v zavesti, da v vsej svetovni zgodovini ni tako veličastnega zjeda. Ti naši mučenički bodo stoletja živeli v našem spominu in nas navduševali za nesmrtna dela.

Ne dovolimo, da bi veličastje teh del trpelo zaradi huščkanja k sovražstvu — ne proti silam zla, temveč proti svojim bratom. Usoda Srbov, Hrvatov in Slovencev v stari domovini je nerazdružna, pa naj sovražnik poskuša karkoli hoče. Tukaj je neprimerno lažje izvrševati dolžnost, kot pa v krvavih spopadih na Balkanu. Močnejši, sijajnejši in plemenitejši smo, če smo složni. Složni izvršujemo naše dolžnosti in obveze do mučeništva našega naroda, do Amerike in do človeštva. Kdor dela drugače, ni na dobri poti.

Vaš brat, Nikola Tesla.

New York Herald Tribune prinaša o priliki smrti tega jugoslovanskega znanstvenika in iznajditelja naslednji članek:

NIKOLA TESLA, ČAROVNIK ELEKTRIKE, JE IMEL 85 LET
Iznašel je indukcijski motor in 900 drugih električnih izumov

Nikola Tesla, iznajditelj na polju elektrike, ustvaritelj indukcijskega motorja in več od 900 drugih naprav, ki je v naprej zaslužil radio, televizijo, letalo in mnogo drugih iznajdb, dolgo predno so bile uresničene, je umrl to noč v hotelu New Yorker. Bil je 85 let star.

Gospod Tesla, ki je prišel sem v svojem 27. letu iz Jugoslavije, je bil zadnji dve leti slabotnega zdravlja.

Ko je njegovo zdravje oslabilo, se je umaknil v svoje stanovanje in je le redko sprejemal obiske. Umrl je čisto sam večer zvečer. Služkinja ga je našla ponoči ob 10:45 in poklicala zdravnika, ki je dognal, da je mrtev.

Prišel je sem s štirimi centi v žepu

Nikola Tesla je imel 4 cente v žepu, ko se je izkrcal iz ladje na Battery v letu 1884. Akoravno tako do malega brez denarja, je bil 27-letni izseljenik sin visoko izobražene in spoštovane jugoslovanske rodbine. Mislil je, da bi bilo zanj nečasno, da bi si sam očistil čevlje. Par trenutkov po svojem prihodu, je naletel na svojem potu v mesto na Broadwayu na skupino delavcev, ki so popravljali električen motor. Plačali so mu 20 dolarjev za popravilo.

To je bil lep začetek, toda za njim je prišel težji čas, v katerem je Tesla zaslužil po dva dolarja na dan, pri kovanju jarkov. Pozneje je vstopil v laboratorije Thomas A. Edisona v Orange, N. J. V času, ko je Tesla tam delal načrte za motorje in generatorje, ga je Edison pregovoril, da si sam čisti svoje čevlje, kar je morda nekoliko spremenilo ritem, ako ne splošne smeri iznajditeljevega proizvajanja.

Tesla je rojen v Smiljanu, Jugoslavija, leta 1857. v mesecu juliju. Njegov oče je bil svečnik pravoslavne cerkve, znan pisatelj in govornik, jezikoslovec in matematik. Njegova mati je bila iznajditelja. Osnovno šo-

lo je dovršil v Gospiću, res pa v Karlovcu. Štiri leta je na politehnični šoli v Gradcu kjer je spoznal veliki Z. T. Gruberjeve električni dinamo. Počilo se mu je pozneje, da tina napraviti bolj enostaven. Če dve leti in tudi tam poskušal največ svojega časa fiziki, tematici in elektriki.

Tesla si zgradi lasten laboratorij

Leta 1881. je začel delati avstrijsko vlado in sicer legrafični stroki; v onih letih, predno se je izselil v dinjene države, je izvedel lična izboljšanja telefona, dil svoj prvi električni motor v Strassburgu in vršil razne elektro-inženirske posle v dimpejši, Parizu in Londonu kjer je prisostvoval poiskoval Lorda Rayleigha.

Tesla je bil nekaj časa v Edisyonu, pozneje pa je v New Yorku ustanovil svoj laboratorij na Houston Streetu. Toda laboratorij je pogrnjen požara in Tesla se je uselil v svoje privatno stanovanje in v hotele.

V teku let je Tesla postal kot čarovnik elektrike, kateri je bil čedalje bolj priznan, ko so se vrstile druga za druga njegove iznajdbe in se kopile. Več od 900 patentov nosi Nikola Tesla. Iznajdbe, ki prinesle največ slave, so slovenski transformator; indukcijski motor, v katerem se spreminja električna energija v mehansko silo z mnogo večji učinkovitostjo nego pri direktnem toku; cip rotirajočega magnetnega polja, ki je uporabljen v misiji električne sile iz zračne puščice; sistem blokiranih razsvetljav; neseštevilni transformatorji in drugi električni aparati.

Ko je bil živ v tej deželi, je pogosto imel senzacijo — kateri delo mnogo drugih — ko je stanvil da je odkril kozmični tok. Ljudje so se smehljali, ko je Tesla prihajal z vedno večji mi presenečenji, toda po začetih spoznavati, da so vse trditve in prerokovanja vseh njihovih čudovitosti temeljile na zdravem in nem znanju iznajditelja.

V zvezi z odpošiljanjem tričnih tokov okoli obodnih lje, je Tesla dolgo pred vsem njim prerokoval razvoj denerga radi in to z natančno preciznostjo. Nazval je "transmisijo vesti brez žic" zaslužil obenem tudi za transmisijsko sile.

Mnogi izmed onih, ki so

(Dalec na 3 straneh)

Sari Primož je sedel in poslušal lepo ubrane pri fari, ki so tako lepo da se mu je kar srce toplo. Oh, kaj je doma, kaj je naših zvonov jih ni, kel in vlek iz vivčka, piskalo v starem košu. V hišo pride njegova Spela, kateri Primož pripomni:

"Kaj ne, ti-le naši zvonovi res tako lepo pojo, da ku kar fletno zdi."

"Kaj praviš?" ne slišiš, kam "Pravim, kako da zvonovi po pojo."

"Da je gorko v hiši, Seveda je gorko, ampak ne govornik o gorkoti, naših zvonovih."

"Kako si rekel?" bi dela špela.

"Pa kaj si gluha, ali kaj ne slišiš zvonov, kaj no pojo?"

"Ne zastopim, kaj pa ti razumeti nobene besede, no si je f..."

ZALOST IN VESELJE

Spisi Andrejčkovega Jožeta.

ječe sta bila rešena, ali kam bežati, da ne bi pripozel v roke sovražniku? Križala sta se ter pripravili Bogu in Materi božji, potem se plazita, kot senci, ob zidu drevesi, proti nekaj goščavi, ki se je razprostirala unovasi daleč tje po planjaviz nizkega hribovja, kolikor je glo spoznati Alešovo bistro. Aleš si je pridobil že v dosti to neprecenljivo moč, je videl v najtemnejši noči ločiti tudi najmanjša dreva, poslopja itd. v daljavi, pa je izviralo iz tega, ker vedno lazil tudi ponoči krog grmovji in hosti, ali pa ob rmonašaje sove in druge vne ptice. — Tudi necoj se las motil. Kmalu sta prišla v steno hosto, kjer se je vila grmicevjem ozka stezica, v usučena s travo.

nočila sta že kakih dve uri, Aleš zapazi, da njegov toni je nekoliko peša. Na neni višini se vsedeta na posekanega drevesa, ki menda že dolgo tu ležalo obrabljeno, kajti skorja se je že čisto olušila.

"Priatelj," prične Polde, "ne bom mogel dolgo hodi-ko sem slab, da nič ne mo-vedo, da od predvečera zjutraj še nisem imel nič stih. Naj se zgodi božja vo-ako opešam, reši se vsaj ti, ni treba čakati, kajti ti lahko mnogo koristiš v voj-z menoj pa je že preč. Ako vam, prišel bom morda za če me dobodo, naj pa bo. rca hvaležen pa ti bom zmi-za tvoj blagi namen in tvo-krb."

le pogum Polde," spodbu-ri Aleš, "tu te ne pustim po-ostanava obadva v sovražni-rokah. Pregovor pravi: Kranjca, nikdar ne zapu-toraj upajva, da bo tudi a pomagal, saj nisva ušla hudodelnika iz ječe, temuč, koristila in pomagala svo-rojakom boriti se za pra-— Sedaj izvleče iz mav-eseno čutaro, katere mu ni-veški vojaki vzeli ter jo po-Poldetu, da bi se pokrep-z močno pijačo. Tudi ne-kruha je še imel, ki je bil zezem trenutku neprecenljiv božji, čeravno že ves suh rd. Polde je hotel večerjo z Alešom, ali ta mu re-aj se le sam pokrepča, ker ki potreben, on ima še dovelj za dolgo pot.

ho sta sedela ondi in Aleš veseljem gledal, kako do-diši borna večerja lačnemu rišu, ki je neprenehoma hvalil za takovo dobroto. je so nocoj na mar vse pri-dukke, ki jih je nekdanj čul tarega Petra.

Morda se je tudi moj red-ko bejal v tem kraju? djal ne pri sebi, "morda je bil tukaj — kjer sem jaz ne-Oh, kaj si nekaj misli se-je doma o meni blagi mož! bi vedel, v kakej stiski sem sovražnikovej deželi, sam orožja sredi gozda." Tudi od se je domislil, katere mu casih kazal stavec ter ra-oval njihove lastnosti, po-jo poljarska zvezda mu je la na mar; nocoj bi mu bi-elo koristna, ker ni nič prav kam se ima obrniti, da je naravnost k svojej ar-za, posebno pa se je še zmo-goščavi, kjer ni drugam, kot ravno pred se. Ali ni oblaki so mu zakrivali no voditeljico, niti ene zve-ni bilo videti, in vse Aleše-vezdoznanstvo bilo je za-

mahata li jo proti pravi strani, ali ne. Pospešila sta še bolj korake, ker se je čutil sedaj Polde popolnoma krepkega ter obljubil, da bo do jutra prav lahko hodil. Upala sta vsaj pred dnem priti do kacic cesarskih prednih straž, ki bi ju potem spremile do tabora.

Jelo se je že nekoliko svetiti, pa nebo je bilo še vedno oblačno. Aleš je sodil po lastnej skušnj, da mora biti blizo štirih zjutraj in želel je, da bi se skoraj pokazalo solnce, da bi se vedel potovati kam in kod. Nekdanj je bral v knjigi, ki so mu jo posodili domači gospod fajmošter, o nekaki magnetni igli, ki kaže vedno proti severji in se je lahko po njej ravnati. "Oh, ko bi jo sedajle imel, kako bi mi koristila," mislili si je, ter sklenil prve denarje, ki si jih prihrani, obrniti za to imenitno reč.

Dan je napočil, ali Aleš se ni mogel prav nič zavedati, proti kateri strani gre. Goščava se je potezala dalje in dalje, in kmalu sta prišla naša dva vjetnika na nizko hribovje, katerega rob se je potezal tje v daljavo. Po tem robu sta sklenila potovati dalje, kajti v dolino si nista upala, ker sta se vedno bala priti sovražnikom v pest. Tudi je Aleš nekoliko sklepal, da bode to pogorje brž ko ne tisto, kjer je stala poprejšni dan njegova baterija. Stopala sta urno dalje po grmovji, kolikor je dopuščala neugodna pot, ter vedno vlekla na ušesa, če ne bi slišala od kod streljanja, pa vse zastonj. Aleš je že jel dvomiti, da bi hodila po pravi poti, in večkrat je rekel svojemu tovarišu, da bi bilo najbolje, ako bi se vrnila, ta pa je silil le dalje, rekoč: "Med ljudi ne smeja, jesti nimava kaj, ako ne prideva do avstrijske armade, sva zgubljena."

Vreme, ki je bilo celo noč neugodno, se je sedaj še bolj poptočilo; jelo je deževati in z gostimi oblaki prepreženom nebo je obetalo, da se ne bo tako brž zvedrilo. To je napravilo še večje težave našima begunoma, ne le, da sta bila premočena do kože, ampak tudi pot je bila vsa polzka, da sta le z veliko težavo rila dalje.

Noč se je zopet jela približevati, deževalo pa je še neprenehoma, kot bi se bili vsi studenci na nebu odprli. Lakota je obadva hudo trla in le up po rešitvi je jima dajal moči, da nista omagala na poti.

"Polde," pravi Aleš, ko pride do neke globeli, podobnej kotlu, "noč je že, ne vem, če bova mogla dalje v temi po takovej slabi poti. Tukajle je pripraven kraj. Zakuriva si ogenj, da naju ne bo zeblo, in ko dež pojenja ter se nebo nekoliko zjasni, pomahava jo zopet dalje. Ako pa do jutri opoldne ne prideva do našega tabora, morava se vrniti, kajti meni se čudno zdi, da bi bila tako daleč naša vojska."

Polde je bil popolnoma zadovoljen s to tovarševu pogodbo, ker mraz mu je pretresal že vse ude in njegova rana jela ga je vedno bolj skeleti. — Pod robato skalo, kjer je delalo gosto grmovje nekoliko zavetja pred dežjem, izvolita si ležišče. Aleš nalomi nekaj suhega brstja in po dolgem prizadevanji se mu je sponeslo, da je vpihal ogenj, ki je dajal blago gorkoto utrujenim udom.

(Dalje prihodnjt.)

O SLAVNEM IZUMITELJU NIKOLI TESLA

(Nadaljevanje z 2 strani)

takrat poslušali z največjimi dvomi, so mu posvečali leta 1937. spoštovanjapolno pozornost, ko je trdil, da je medplaten zveza mogoča in izražal prepričanje da smo že prejemale signale prebivalcev Marsa. Ob istem času približno je tudi oznanil za konstrukcijo aparata, ki bi produciral radium za ceno približno en dolar za funt. Sodelovanje z J. P. Morganom

Na svoj rojstni dan je ponavadi povabil časnike reporterje na svojo proslavo in vedno povzročal senzacionalne novice. Leta 1924. je trdil, da je izvedel metodo za brezžično transmisijo električne sile, zadostno za pogon ladij, zrakovplovov in razsvetljavo izoliranih hiš. Velik generator naj bi ustvaril energijo za vsvet in vsakdo; ki bi bil v posesti poslednega "ključa," bi mogel po potrebi odpreti vir te energije.

S podporo pokojnega J. P. Morgana, je zgradil Tesla visok jeklen stolp za brezžično oddajo v poskusne svrhe, toda ko je veliki denarnik leta 1913. umrl, je ta projekt propadel, in tovarna je bila porušena. Leta 1915 je Tesla govoril o tem, da bo "odvezl Oceanu njegovo strahoto," s tem da bo osvetlil nebo, ter na ta način onemogočil kolizije na morju in druge nesreče, ki jih povzročata tema. Zasluge je tudi nekako letalo podobno helikopteru, toda njegovi patenti iz leta 1928. niso bili nikdar preizkušeni.

Leta 1931. je na svoj rojstni dan izjavil, da je kako pošiljal elektriko na oddaljene planete. Naslednjega leta je prinesel načrt, kako uporabiti ubrdzdana kozmično energijo in z njo nalomestiti navadna goriva za pogon vseh strojev na svetu. Leta 1934. je povedal, da ima načrt za nekakšen "smrtonosen zarek."

Zamisli novih izumov, ki se zrcalijo v teh prerokskih besedah, so našle le bmejeno zanimanje v naši dobi strojev. "Ko sem leta 1897. govoril o kozmičnih žarkih, so se mi vsi smejali," je pripovedoval Tesla reporterjem. Pred 50 leti so hoteli osmešiti moj izum rotacijskega magnetičnega polja in moj sistem transmisije sil z alternacijskim tokom. Trdili so, da sem blazen, ko sem prerokoval radio in ko sem poslal elektriko prvič okoli sveta, so dejali, da to ni mogoče. Zopet in zopet so me smešili, kadar sem odkril nekaj novega, potem pa po dolgih letih spoznali, da sem imel prav. Najbrže se bo zopet tako zgodilo, ako vam povem, da sem odkril dozdzaj neznan vir energije — vir neizmerne energije, katero je možno uporabiti."

Nekoč je Tesla zasnoval načrt, kako poslati s pomočjo elektrike odmerjene množine vlage v puščavne kraje; ta misel je marsikomu odprla vizijo širokih ozemelj, polnih novega in bujnega življenja.

Tesla se je držal svojega načela, da človek doseže najvišjo stopnjo svojih zmognosti šele v poznih letih, in je tudi v svojih 80-letih nadaljeval nepretrgano in neprestano iskanje.

Dne 10. julija 1937, ko je imel 80 let, sta prišla poslanka Jugoslavije in Čehoslovaške iz Washingtona in prisostvovala njegovi vsakoletni prireditvi. Po nalogi svojih vlad sta mu pripela najvišja odlikovanja obeh dežel. Jugoslavija mu je poklonila veliki kordon Belega Orla, a Čehoslovaška veliki red Belega Leva. V naslednjem letu ga je označil National Institute of Immigrant Welfare kot enega svojih kandidatov za Award of Merit.

O podporni akciji po vojni

Viscount Cranburne, Lord hranitelj državnega pečata, je izjavil londonskemu Timesu, da bo vladala po tej vojni v Evropi taka beda, kot je svet še ni videl in da bo radi tega treba ustvariti posebno organizacijo, ki bo morala začeti s svojim delovanjem čimpreje.

Zavezniški komite, katerega naloga je, pripraviti pregled in oceniti potrebne množine, je dobro napredoval. Vse zavezniške vlade so že oddale približne cenitve za potrebo hrane v teku prvih 18 mesecev po vojni.

Skupni zavezniški komite zdaj urejuje sezname teh cenitev in je osnoval potrebno število tehničnih podkomitejev vseh zavezniških narodov.

Problemi podpore zanimajo ves svet — radi tega bo potrebno izdelati splošen načrt, ki bo veljal za vse narode, ki pa bo moral biti tudi sprejet od vseh zavezniških sil.

Neuradna posvetovanja glede takšnega načrta so v teku z Ameriškimi Zedinjenimi Državami. Britanska vlada je pri srčno pozdravila imenovanje guvernerja Lehmana, ker je iz tega posnela, da nameravajo Zedinjene države sodelovati pri rešitvi tega problema.

Mi, je izjavil Viscount Cranburne, smo v tesni zvezi z vlado Ameriških Zedinjenih držav, kakor tudi z ostalimi zedinjenimi narodi ker hočemo skupno z njimi postaviti temelje tej akciji, čim bodo okoliščine to dopustile. Dozdaj naša posvetovanja še niso zadosti napredovala, da bi mogli končno veljavno sklepati, zato pa postopoma izdelavamo sistem in nikakor ne izgubljammo časa po nepotrebnem.

Razni kombinirani odbori, n. pr. odbor za hrano, materialno pomoč, brodarstvo itd., ki že zdaj obstojijo, bodo morda v kratkem postali okostje mednarodne organizacije. Sir F. Leith Ross bo ostal načelnik

angleškega dela organizacije in bo stopil v ozke stike z guvernerjem Lehmanom.

Organizacija podpore v izdatni meri, je zaključno izjavil Viscount Cranbourne, je orjasko podjetje. Začetek je bil dozdzaj dober, toda ves svet mora biti pripravljen za čas, ko bo treba nastopiti.

lelo jo je in privzdignilo. "U-u-u!" zatuli glasno kakor zimska burja in zropota na izbo, kjer glasno odpira in zapira skrinje; pa kmalu prirpota v vežo s polnim jerbasom na glavi.

"Pa bodite sami! Pa sami vse imejte!"

Tako zavpije v veži in to je bilo njeno slovo. . . .

"Saj ne pojde nikamor," mislila si je mati in ni stopila za njo, da bi jopo klicala in potolažila.

In Urška je šla od hiše s trdno zavestjo, da je nihče ne mara, da je odveč pri hiši, ker ji nihče noče kupiti nove obleke za veliko noč. Kako jo je ta misel razburjala, izabljalagrenke solze in podila polstranskih potih in stezah, da bi je kdo ne srečal in vprašal: "kam?", ko sama ni vedela kam, dasi ji je nekaj dejalo, da mora od hiše.

Ali sme počakati doma v starih obleki velike noči? Kaj bi dejale njene tovariše? In kaj bi si mislil Smolnikarjev Janez?

* * *

Njen beg je prva opazila mati.

To je presunilo njeno materino srce, da si je zakrila s predpasnikom obraz in bridko zajokala. In kako je jokala in objokovala toliko revščino pri hiši. Vse svoje obleke bi bila dala, da bi imela hčerka novo, ko bi bilo mogoče.

"Le, kam je šla? . . . Le kam je šla? . . . O, ti nesrečni moj otrok!"

(Dalje prihodnjt.)

3. "Jaz moram biti nova!"

Aj, kake skrbi je imela potem Jeranova Urška. Velika noč se je bližala z velikanskimi koraki. Po bregovih so ji trobile nasproti rumene trobentice, v smrečju jo je vriskaje pozdravljali kos in otroci na vasi so vpili: kmalu bodo pirni!

Ta radost je padala kakor mora na Urškine prsi, da so se ji trgali globoki vzdihji, da so ji kapale debele solze po licih, ki so bledele.

Ko se ogrinja pomlad z zelenjem in cvetjem; ko se fantički postavljajo z novimi klobuki in svetlimi peresi; ko dekleta šume v novih oblekah in otresajo z novimi rutami; — bo imela Jeranova Urška staro kikeljco in staro kočemajkico. . . . O, te sramote! — Urška je ob tej sramotni in grozni zavesti koprnela in ihtela ter premišljala, kako bi se obvarovala sramote.

"In kaj poreče Smolnikarjev Janez?"

Urška je bila prepričana, da ne bode potem več maral za njo.

"In kaj bo potlej? . . . U-u-u! . . . Obleka mora biti, ali pa me več doma ne bo!"

Slab človek, ki si v sili ne zna pomagati in ga vsaka zadrega pripravi ob glavo. Ej, ta Urškina glavica! Dostikrat je že prekanila modrega očeta in skrbno mamico.

"Pa grem! . . . Pa ne bodem doma," reče Urška sama sebi potem pa še materi, kateri se je zdelo težko, kakor bi stala med dvema ognjema.

"Tako, oče ne mislijo meni kupiti obleke," obregne se čez nekaj časa hčerka na mater.

"Saj sem ti povedala. Jaz se ga ne upam pogovoriti! Pa še potrpi nekoliko!"

"Trpi! . . . Trpi! . . . Nič drugega ne veste? Pa naj potrpi velika noč! . . . Jaz moram biti nova!"

"Pa bodi!"

"O, saj tudi bom. Le povejte očetu! Ako ni vredno vse delo njihove hčere toliko, kolikor velja jedna obleka, pa več delala ne bom. . . . Boste že prebili brez mene!"

Materi se vlijo solze. "Jaz ti ne morem pomagati. . . . Ne bodi nespametna! Kam pa greš?"

"O, po svetu! . . . Svet je velik! Bodem že našla kje prostoriček zase. Bom pa začela delati zase, pa mi gotovo ne bo delo manjkalo obleke."

"Bog ti pomagaj! Jaz bi ti rada kupila vse, ko bi mogla. Ostani doma, pa boš imela ruto, kakoršno boš hotela."

"Ne maram! Vse, ali pa nič! Očeta pa naj bo sram, ako svojih otrok ne morejo oblačiti!"

"Kaj ti veš, kako je."

"O, seveda, jaz nikoli ne vem ničesar, samo kadar je treba delati, takrat moram vedeti vse. Zato grem!"

Čakala je materinega odgovora, misleč, da jo bo mati prosila: Urška ostani doma! Toda mati ni imela hčerkinogrožnje za res, a potolažiti s trdno objlubo je ni mogla in lagati se ji je zdelo greh. Zato je molčala. Ko Urška vidi, da so grožnje ostale brez posledic, da zastonj upa nove obleke, zabo-

NAŠA DEKLETA

Slika iz našega kraja. Spisal Podgoričan.

3. "Jaz moram biti nova!"

BE 100% WITH YOUR BUY WAR BONDS

DELO DOBIJO

Dobro službo dobi Sprejme se natakarcica, najraje Slovenka, za 5 ali 7 večerov v tednu. Za podrobnosti pokličite Yanković Cafe, 528 E. 152. St. Liberty 9387. (x)

Delo dobi mesar Izučen mesar dobi dobro in stalno delo v slovenski mesnici. Za naslov vprašajte v uradu tega lista. (x)

MALI OGLASI

Stanovanje in lokal Odda se trgovski lokal in 6 sob, ali pa samo sobe na 1293 E. 55. St., vogal. Zglsajte se pri lastniku zajej. (11)

Lepa prilika Naprodaj je popravljalnica čevljev z vsem orodjem in stroji. Na teden dela \$100 prometa in več. Zglsajte se na 14610 St. Clair Ave., ali pokličite IVanhoe 3045. Jako lepa prilika za podjetnega človeka (x)

V Collinwoodu! Naprodaj je apartment za 4 družine, 20 sob, 4 kopalnice obita s ploščami, 4 furnezi, blizu Lake Shore Blvd. Nekaj malega gotovine takoj. Cena je \$12,900

Hiša za 3 družine, 2 trgovska lokala, 2 garaži, lot 80x130. Se mora prodati. Cena je \$4,600.

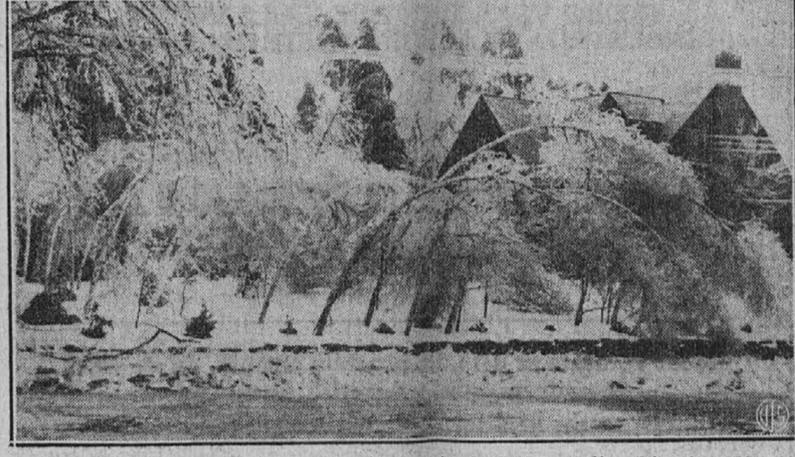
J. Knific Realty 18603 St. Clair Ave. IV 7540; svečer KE 0288 (Jan. 13, 15)

Tri sobe v najem V najem se oddajo 3 čedne sobe, pripravne za novoporočenca. Vse udobnosti na razpolago. Naslov dobite v uradu tega lista. (12)

Stanovanje ižejo Iščete 4 sobe za 3 odrasle osebe brez otrok. Najraje v Collinwoodu ali v Nottinghamu. Kdor ima kaj primernega, naj pokliče IVanhoe 3929. (12)

Ruski bojovniki neprestano napredujejo o na vseh frontah. Slika nam kaže ruske čete s strojnimi puškami, ki pod kritjem topniškega ognja zavzemajo nove pozicije na pohodu proti Rostovu.

V državah New York in New England so imeli deževne nalive, kjer je v 68 urah padlo skoraj tri palce dežja, nato pa je pritisnil mraz, da je vse zmrznilo in povzročilo veliko škodo posebno na drevju. Slika je bila posneta v Albany, N. Y.

JUNAKINJA IZ ŠTAJRA

PREVEL DR. JOS. JERŠE

Da mi je mari dušni blagor mesta veš. Predrzo je, da skrbiš za tretjega duhovnika. Tretji duhovnik, če je hočeš vedeti, bom odslej zanaprej jaz. Jaz sam bom odsihmal pridigal v Štajru. Videli bomo, kaj več premore: mile besede Gospoda Krista, ali zmerjanje in psovanje Albertovo. Sedaj poklekni!" je nato zapovedal z osornim glasom, "čas je že!" Zunanaj je zapel zvon. S trdim glasom je vikarij izpregovoril potni blagoslov nad bledim bratom — Čez eno uro sta Albert in služabnik jezдила po zasneženih poljani. Sneg jima je jemal oči. V Bukovšči je ležal sneg, da je segal do pasu. Med Lozenštajnom in Ternbergom je ležalo mnogo zmrznjenih človeških trupel.

Snegovi in viharji so že štiri tedne gospodovali v deželi. Opatov namestnik je sam pri sebi rekel: Ne bo ga pred pustom, pregrdo je. Vesel sem, da mi vsaj nekaj časa ni treba gledati prenapetneža.

Gorjanci so pripovedovali, da je nevarna pot iz Belega potoka do Lozenštajna. Plazovi in skale so se noč in dan valile s hribov doli. Aniza je pri Gaštajgarjevih grabljah zamrznila. Nevarno je bilo v sušcu hoditi čez led. Ne bo ga pred četrto postno nedeljo, je zadovoljno rekel opatov namestnik Karel.

Ob nedeljah se je v koleslju vozil pridigat v Štajer. Skrbno je pazil, da bi se ne dotaknil v pridigi niti osebe sodnikove, niti njegove vere.

Skrbno in lepo si je preje spisal glavne točke, da bi ne prišel s tira. Pridigal je iz knji-

ČE STE BOLNI

Ako trpite na nerednosti v želodcu, jetrih, ledicah, vranici, revmi, visokem pritisku krvi, ali zastareli poškodb, pridite k meni, da vidim, kaj morem storiti za vas. Imel sem velik uspeh v 25 letih v takih slučajih. Jaz se poslužujem stare evropske in najnovejše metoda bolnišnic pri zdravljenju.

Pridite do doktorja, ki razume vaš materin jezik in vam lahko razloži na razumljiv način.

DR. PAUL W. WELSH
HYDROPATHIC CLINIC
(specialist v starih boleznih)

Uradne ure:
1 do 5 popoldne, razen v sredo
423 Citizens Bldg.
850 Euclid Ave.
Telefon: MAin 6016.
(Wed. — x)

OBLAK MOVER

Se priporoča, da ga pokličete vsak čas, podnevi ali ponoči. Delo garantirano in hitra postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem na vašega starega znanca

JOHN OBLAKA
1126 E. 61st St.
6122 St. Clair Ave.
HE 2730.

ge Rutine in iz Salomonovih pregovorov. Vse pa je prepletal z zgledi, ki si jih je nabral v svoji bogati dušebrižniški izkušnji. Bolj natančno kakor navdušeno je pravil svojim poslušalcem, kako je izpreobrnil nekega tatu, kako je zopet spravil dva sovražna brata, grofa, kako je zopet pripeljal na pravo pot deklico, ki je zašla na slaba pota. Bogu čast in hvala! Nekoč je s svojimi pobožnimi poslušalci napravil duhovno romanje v svoje rojstno mesto. Kaj mično je pripovedoval, kako lepe cerkve, kako krasni samostani in gradovi so v porenski deželi. . . . Žalibog, te pridige niso vzpodbujevale poslušalcev. Od nedelje do nedelje je bila cerkev bolj prazna. Čelo Insignu se ni več zdelo truda vredno, da bi še nadalje prisluškoval.

Med tem pa je bila šolska cerkev nabito polna ljudi. Tam je pridigal protestant Vid Felis. Nedeljo za nedeljo je pravil razne papeške bajke, ki jih je belil z bridko ironijo. Iz vseh vasi daleč naokoli so romale cele trume ljudi, poslušat tega služabnika čiste besede.

Samo iz Wizerfelda ni bilo nikogar. Že je šel glas, da je tam papeški otok. Tam javno vise svetniške podobe, se v mnogih hišah molijo litanije in rožni venec, se ljudje še postijo, kakor pred sto leti. . . .

In res je bilo tako: pobožno dete je bilo vzrok tega preobrata. Pa kaj to pomaga: Kaj je en otoček nasproti velikemu, širokemu, mogočnemu morju! Tiste dni je sklenil Joahim Hendel podreti most, ki je med Vogelsangom in Štajerdorfom vodil čez Štajro. Ledene plošče ki so plavale po reki, so narezale kole, da so se majali. To pa ni nič motilo okoličanov, da ne bi hodili čezenj, čeprav je bilo zelo nevarno.

Bilo je tisti dan silno grdo vreme. Hendel je z nekaterimi mestnimi svetovalci prišel na desni breg Štajre. Danes mora pasti most. Na levem bregu je stalo dvajset mož mestne kompanije, ki jim je mesto lajtnanta Hendelna poveljeval neki poročnik. Vojaki so nosili smolnate vence in smolnice, da bi ž njimi zažgali koze, ki so nosile most. Na kolcih so pripeljali tudi tri sodčke smodnika, da bi most pogнали v zrak, če bi se koze ustavljale ognju. Tako je ukazal mestni sodnik, ki je sam pripravil zažigalnice.

Že so viseli na kozah smolnati venci, že so bile privezane smolnice, kar se prikáže na desnem bregu Matija Radlinger, štajerski župan. Bil je župan le po imenu. Sodnik Hendel si je prilastil vso oblast nad Štajrom, tudi župansko. Radlinger je bil pravi slamnati mož. Tega si pa ni jemal k srcu, ker je bil vnet luteran in je z drugimi vred videl v Hendelnu štajerskega odrešenika. Danes pa — kaj je to — slovesno prihaja z zlato župansko verižico in s prstanom. Ne malo se mu čudijo gospodje. Še bolj se začudijo, ko najnujnejše kot župan mesta Štajer zaprosi Hendelna, naj odstrani z mosta, preden ga podere, stari križ in svetniško podobo, ki sta bila že od pamtiveka na počeznem tramu. Spravi naj križ in podobo svete Ane na drugi most. Sicer je vse skupaj papeško malikovanje. Pa plavičarji, ki plavijo hlode po Štajru, imajo veliko spoštovanje do obeh, celo luteranski jih časte. Nastal je krik in vik, če bi se

jima kaj zgodilo. Ljudstvo ima prazno vero, da pride nesreča nad Štajer, če se jima kaj zgodilo.

Hendel ga je debelo gledal. Za Boga! Je-li to Radlinger, srčni protestant? Zdi se, da prihaja iz Wizerfelda. Ostro mu pravi sodnik:

"Podoba je stara in vsa razjedena, Radlinger. Namenil sem se, da postavim kamenitega Krista na novi most, ki ga naredim pomladi. Tej stari šari, ki spominja na papeško suženjstvo, nikakor ne prizanesem. Čudim se, da me ravno vi kaj takega prosite, ki v eni sapi zatrujete, da je to češčenje neumnost. Saj se tudi okoličanke jeze nad menoj, češ, da morajo sedaj po ovinkih hoditi v mesto. Rajši bi še hodile čez stari most, čeprav bi jim bilo utoniti. Pa kaj me to briga. To bi bilo lepo gospodarstvo, če bi človek hotel biti vsikdar na voljo preprostemu ljudstvu."

Župan je mrklo gledal ter je stopil v stran. Imel je mnogo hloodov in lesa, zato so mu bile tako pri srcu želje plavičarjev. Pa Hendel pravi: ne, potem je: ne, kakor bi pribil.

Mestni vojaki so zažgali smolnice in smolnate vence. Z vsake koze je buknil plamen, črni dim se je dvigal kvžišku. (Na obeh bregovih so se gnetli moški in ženske, je bolščalo tisoč in tisoč radovednih, skrbnih oči.

Približali so se tudi plavičarji. Zamolklo in jezno so godrnjali: "Ali veste, da so roparji ubili nekega plavičarja, ki ni hotel pozdravljati Križanega na mostu. Kdor ga ne pozdravi, ta je zaklet. . . . Sedaj ga zažigajo . . . le pazite . . . nekaj se bo zgodilo. Glejte!" so vpili, "ne gori, ne gori, čudež, čudež —!"

Smolnati venci so goreli, visoko so plapolali plameni. . . . Pa glej! Sredi med plameni stoji križ, je nedotaknjena podoba svete Ane na počeznem tramu. Venci so pogoreli, koze niso skoraj nič trpele. Ta nesramni most se trese pod otroško nogo, kljubuje pa ognju in sili. Ga li varuje čudoviti križ?

Hendel si je gladiel črno brado, roka se mu je tresla v beli rokavici. Z jeznimi pogledi je streljal na most. Li ni ta most

s papeškim križem podoba stare cerkve, ki ji je napovedal boj? Tudi rimaka cerkev se maje, nima nobene moči, da bi človeku kazala pravo pot — toda, kakor hitro se pripraviš, da podereš staro šaro — glej, kljubuje ti s peklenko silo.

Hendel je stopil tik k vodi, da so se zadevali njegovi čevlji ob ledene plošče. Z močnim glasom je zavpil vojakom onstran reke:

"Naj gredo ljudje narazen! Izpustite nad koze sodčke smodnika, da bo enkrat konec —!"

"Takoj, kakor velite," se je glasilo onstran reke v mrazu, v katerem je zmrzovala sapa na ustnicah.

Ljudje so se umaknili z bregov. Tudi svetovalci so stopili nazaj. Samo Hendel je ostal ne daleč proč od mosta ter je opazoval, kar se je sedaj godilo.

Štirje možje so v čoln, ki je bil nad mostom, naložili sodčke s smodnikom. Nastavili so

jim zažigalnice, ki so jih zažgali. Sedaj so čoln obrnili v smer proti kozi, katera je nosila križ in podobo svete Ane. Vse nemó pričakuje. Čoln plava proti mostu. Kar se vjame za železni kavelj, ki je mollel iz kože, ki je nosila križ. . . . Tedaj se dvigne modri plamen . . . grozen pok in grmenje . . . tisoč ognjenih glav švigne proti nebu. Zemlja se je stresla. Kakor gora visoko se dvigne črni dim nad Štajrom, vse ozračje smrdi po smoli in žveplu. . . . Sedaj se razprši dim. Nebo je čisto, sonce se smeje nad Štajrom.

Hendel se je globoko oddahnil. Zadnje razvaline mosta so drville po besnečih valovih Štajra. O križu in sv. Ani ni bilo ne duha ne sluha.

Hendel je pihal iz grla žvepleni dim, potem se je glasno nasmejtal ter je zaklical županu Radlingerju, ki se je z drugimi možmi zopet približal k vodi:

"No, gospod! Se li še bojite

upora? Glejte ljudi, kako mirno stoje in gledajo v tla. Veste, kaj so pričakovale te štajerske korenine: da me bo ubil kamen, ki bo zletel v zrak. . . . Čeprav so luteranci, imajo še vendar mnogo papeške krvi v sebi. Ravno kar je šlo v zrak nekaj praznoverja. Pa si ni

kakor ne laskam, da sem vil vrat vsej papeški šar. "Res je," je rekel Radlinger, ki je še vedno temno. Jezilo ga je, da ni obljubil njegova beseda. "Mnogo praznoverja v Štajru. Vaši prepovedi se vedno mnogo malikovalskih

Felix in Karl Ludvig Habsburg sta vstopila v avstrijsko armado in pričakujeta, da bosta dodeljena avstrijski batalijoni. Na sliki ju vidimo, ko dajeta odtise prstov v vojaškem uradu v Fort Myer, Fla. To sta sinova zadnjega avstrijskega cesarja Karla.

Gornja slika nam kaže ameriško letalo, ki je srečno ušlo japonskim napadalcem in pristalo na ameriškem nosilcu letal v Južnem Pacifiku. V ozadju slike pa je videti oblake dima gorečih letal, ki so padla v morje.

YOUR WAR JOB IS---

BUY WAR BONDS

U. S. Treasury Department. —Courtesy N. Y. DAILY

Ali iščete delo?

Ako iščete delo v kaki tovarni, ki izdeluje vojne potrebščine

NE POZABITE NAJPRED POGLEDATI V KOLONO NAŠIH MALIH OGLASOV!

SKORO VSAK DAN IŠČE KAKA VOJNA INDUSTRIJA TE ALI ONE VRSTE DELAVCEV

VOJNE INDUSTRIJE, KI OGLAŠAJO V TEM DNEVNIKU IŠČEJO . . . POMOČ!

Kadar vprašate za delo, ne pozabite omeniti, da ste videli tozadevni oglas v Ameriški Domovini

SLOVENSKI NARODNI DOM, 6409 St. Clair Ave.

URADNO NAZNANILO

Tem potom se naznanja društvom in delničarjem Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. da se vrši redna letna

delniška konferenca

DELNIČARJEV SND v ČERTEK, DNE. 14. JANUARJA, 1943 V AVDITORIJU SND, pričetek ob 8. uri zvečer.

Apelira se na vse društvene zastopnike in posamezne delničarje, da se te letne konference udeležijo.

DIREKTORIJSKI SND

UČITE SE ANGLEŠČINE

iz Dr. Kernovega

ANGLEŠKO-SLOVENSKEGA BERILA "ENGLISH-SLOVENE READER"

kateremu je znižana cena in stane samo: **\$ 2.00**

Naročila sprejema

KNJIGARNA JOSEPH GRDINA
6113 St. Clair Ave. Cleveland, O.